

ČESKÁ REPUBLIKA ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudkyní Mgr. Věrou Pazderovou, LL.M., M.A., ve věci

žalobkyně: **S. E.**, nar. X
státní příslušnost Ruská federace
t. č. pobytem X
zastoupena advokátem JUDr. Matějem Šedivým
sídlem Václavské náměstí 21, Praha 1

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
Nad Štolou 936/3, Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 6. 2023, č. j. OAM-558/ZA-ZA12-P12-2022,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 6. 2023, č. j. OAM-558/ZA-ZA12-P12-2022, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 8 228 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Matěje Šedivého.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný v záhlaví označeným rozhodnutím neudělil žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.
2. Úvodem připomněl, že nyní podaná žádost o mezinárodní ochranu je již druhou v pořadí. První žádost žalobkyně podala v roce 2019 (jménem svým i jménem její tehdy nezletilé dcery). Žalovaný tehdy neshledal podmínky pro udělení mezinárodní ochrany, což následně potvrdily i správní soudy. Vzhledem k novým skutečnostem, kterými žalobkyně odůvodnila svou žádost, ovšem shledal nyní podanou žádost přípustnou.

3. Podle žalovaného byla důvodem žalobkyniny žádosti špatná současná situace v Rusku a obava z uvěznění v důsledku žalobkyniny účasti na protiválečných demonstracích a akci podporující

ukrajinské uprchlíky, které se konaly v Praze, a dále žalobkyniny aktivity na sociálních sítích.

4. Žalobkyně podle žalovaného neuvedla žádné skutečnosti, na základě kterých by bylo možné usuzovat, že ve své vlasti vyvíjela činnost směřující k uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu, za kterou by byla azylově relevantním způsobem pronásledována. Žalobkyně nikdy nebyla členkou politické strany, nijak se politicky neangažovala a nezmínila, že by ve vlasti vykonávala jakoukoliv politickou činnost nebo tam měla jakékoliv problémy politického charakteru. Tyto skutečnosti sdělila i ke své předchozí žádosti. Rusko opustila již v roce 1999 a naposledy jej navštívila v roce 2010.
5. Podle žalovaného nebyly naplněny ani důvody pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalobkyně nezmínila, že by za dobu pobytu ve své vlasti, byla jakkoliv diskriminována nebo že by tam měla jakékoliv jiné problémy s ruskými státními orgány nebo bezpečnostními složkami. Do Ruska se pravidelně vracela navštívit matku, přičemž neměla problémy s překročením hranice. O mezinárodní ochranu požádala poprvé až v roce 2019 ve snaze legalizovat si pobyt. Tehdy uvedla, že v případě návratu do Ruska by jí nic nehrozilo. Neexistenci důvodů pro udělení azylu přitom na základě první žádosti potvrdily i správní soudy. Nyní podanou žádost žalobkyně podala podle žalovaného opět ve snaze legalizovat si pobyt a vyhnout se návratu do Ruska, kde s obává případných problémů v důsledku účasti na protiválečných demonstracích a akci podporující ukrajinské uprchlíky, které se konaly v Praze, a dále aktivit na sociálních sítích, na nichž měla sdílet svůj nesouhlas s ruskou invazí na Ukrajinu.
6. Nyní podanou žádost žalovaný vyhodnotil jako zjevně účelovou. Poukázal především na skutečnost, že ji žalobkyně podala již podruhé a navíc po 23 letech nepřetržitého pobytu v ČR a po neúspěšné snaze získat trvalý pobyt. Mezi lety 2000 a 2019 si opakovaně bez problémů prodlužovala pobytové oprávnění. Po neúspěchu první žádosti o mezinárodní ochranu podala v roce 2021 novou žádost o udělení trvalého pobytu, ten jí však nebyl udělen. Následně podala žádost o udělení víza za účelem strpění a v červnu 2022 pak o udělení mezinárodní ochrany. Je proto zřejmé, že nyní podaná žádost byla pro žalobkyni jedinou možností, jak si legalizovat na území ČR další pobyt. Jednalo se tedy o zcela účelový krok a zneužití stávajícího konfliktu mezi zemí jejího původu a Ukrajinou. Obavy, které zmiňuje v souvislosti s účastí na demonstracích a aktivitách na sociálních sítích, jsou pouze účelovou záminkou.
7. V této souvislosti žalovaný odkázal také na judikaturu, podle které je třeba požádat o azyl bezprostředně poté, kdy má k tomu žadatel příležitost. To však žalobkyně po svém příjezdu v roce 2019 ani během svého pobytu do roku 2019 neučinila, přestože jí v tom objektivně nic nebránilo. Legalizace pobytu nepatří mezi taxativně vymezené důvody v § 12 písm. b) zákona o azylu, a to ani za situace, kdy ČR stanovila v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajinu nepřijatelnost vízových a pobytových žádostí podávaných na zastupitelských úřadech ze strany občanů Ruska. Žalobkyni nic nebrání, aby svůj život prožila v zemi svého státního občanství. Skutečnost, že tam již nikoho a nic nemá, je irelevantní. Žalobkyně je dospělá, právně způsobilá, zdravá a je schopna zajistit si životní prostředky prací. Její děti

žijí sice v ČR, ale jsou občané Ruska a bezpochyby mohou žalobkyni poskytnout pomoc i ze zahraničí.

8. K obavám z případných problémů v souvislosti s vyjádřením nesouhlasu v on-line prostoru se současnou ruskou politikou a ruskou invazí na Ukrajině žalovaný uvedl, že nedospěl k závěru, že by žalobkyni v případě návratu do země původu hrozilo za tyto aktivity pronásledování. V této souvislosti žalovaný odkázal na Informaci OAMP ze dne 31. 10. 2022 pojednávající o situaci navrátilců, která se věnuje i otázce, zda ruské státní orgány kontrolují sociální sítě navrátilců a zda jsou za protiválečnou aktivitu stíháni. Podle zmíněné informace neexistuje vůči navrátilcům žádný zvláštní vzorec, který by se lišil od většinové ruské populace. Ruské bezpečnostní složky nedisponují kapacitou ke kriminalizaci všech protiválečných projevů na sociálních sítích. Za tyto aktivity jsou nejčastěji stíháni známí aktivisté, novináři, politici apod. Existují rovněž případy, kdy mohou být za tuto aktivitu stíháni i obyčejní lidé, jejichž telefony a sociální sítě mohou být kontrolovány na malých hraničních přechodech. Na velkých hraničních přechodech však k takovým kontrolám dochází zřídka.
9. Žalobkyně nepatří mezi známé aktivisty. Svou „politickou“ aktivitu na internetu započala až po zahájení ruské invaze na Ukrajinu, přestože Rusko jednalo v rozporu s mezinárodními závazky již od roku 2014. Pokud by žalobkyně skutečně dlouhodobě nesouhlasila s ruskou politikou, bezpochyby by projevila svůj nesouhlas mnohem dříve a zejména již ve své vlasti. Přestože jsou podle žalobkyně její příspěvky na sociálních sítích „otevřené“ (veřejné), připustila, že ani mezi svými přáteli na Facebooku nemá žádné osoby z Ruska a podle jejího mínění je Facebook v Rusku nedostupný. Příspěvky, které doložila, jsou v naprosté většině datovány červnem 2022, tedy přesně dobou, kdy podala žádost o mezinárodní ochranu, nikoliv např. únorem nebo následujícími měsíci. Žalovaný proto nemůže přehlédnout účelovost žalobkyniných aktivit. Žalobkyně nebyla ani schopna vysvětlit, jak by se ruské státní orgány o její činnosti mohly dozvědět. I kdyby ruské státní orgány měly zájem a kapacity, představa, že sledují celý internet a kohokoliv na světě, kdo by tam zveřejnil cokoli nevhodného k válce, a byl by proto ihned trestně stíhán, je naprosto absurdní.
10. K účasti žalobkyně na demonstracích žalovaný uvedl, že se žalobkyně zúčastnila pouze 3 demonstrací v dubnu 2022 na území ČR, kde existuje svoboda shromažďování a žádný z místních orgánů jí nebude pronásledovat. Žalobkyninu účast na těchto aktivitách nelze považovat za natolik výraznou a zásadní, aby vůbec u kohokoliv vzbudila zájem, natož aby vedla k problémům ze strany ruských bezpečnostních složek po návratu do země původu. Žalobkyně nepatří mezi známé aktivisty, novináře, blogery nebo jinak sledované osoby. Žalobkyně byla prostým účastníkem demonstrací, neměla žádnou funkci, jen měla plakáty. Přestože sdílela na síti Facebook fotografie zaznamenávající její účast na protiválečných demonstracích a akcích podporujících ukrajinské uprchlíky, je třeba podle žalovaného zopakovat, že ruské státní orgány s ohledem na omezené kapacity nesledují celý internet, ani všechny demonstrace proti válce na Ukrajině. Žalobkyně navíc neuvedla, že by jí ruské státní orgány v souvislosti se jejími aktivitami kontaktovaly.
11. Podle žalovaného je zřejmé, že žalobkyně nepociťuje tvrzenou obavu natolik palčivě, protože sdělila, že takto aktivní by zůstala i v případě návratu do země původu, přestože by byla potrestána. Krom toho sdělila, že se ničeho neobává, protože má rodinu v ČR, a i kdyby jí v Rusku zatkli, tak se toho nebojí. Toto vyjádření podle žalovaného potvrzuje účelovost žalobkyniny žádosti. Tvrzení žalobkyně, že v Rusku jsou nové zákony, na základě nichž může být zatčen ten, kdo pomáhá Ukrajincům nebo je proti válce nebo řekne slovo válka

namísto operace, je nepodloženou hypotetickou spekulací, resp. účelovým tvrzením ve snaze vytvořit iluzi potíží, kterým by mohla žalobkyně v případě návratu čelit.

12. Žalovaný neshledal ani žádné důvody zřetele hodné pro udělení humanitárního azylu.
13. Rovněž důvody pro udělení doplňkové ochrany nebyly podle žalovaného naplněny. Nebezpečí vážné újmy lze shledat pouze tam, kde bezprostředně hrozí, nikoliv tam, kde vůbec nastat nemusí nebo může nastat pouze v případě přidružených okolností, které dosud nelze předjímat. Žalovaný zopakoval, že žalobkyně neměla ve své vlasti žádné problémy, natož pak v míře odpovídající mučení, nelidskému nebo ponižujícím zacházení. Nesdělila, že by byla v zemi původu trestně stíhána ani jiné skutečnosti dokazující, že konkrétně v jejím případě jí hrozí přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy. Zemi původu opustila plánovaně přes oficiální hraniční přechod, s tehdy platným cestovním dokladem a uděleným povolením k pobytu v ČR.
14. K obavě z uvěznění v souvislosti s účastí na protiválečných demonstracích a akcích podporujících ukrajinské uprchlíky a aktivitami na sociálních sítích žalovaný odkázal na již uvedené posouzení těchto skutečností v rámci části odůvodnění věnující se § 12 písm. b) zákona o azylu. Ruské státní orgány se objektivně nemají jak dozvědět o žalobkyniných aktivitách, čímž je souhrnně vyloučeno, že by jí v zemi původu hrozilo mučení, nelidské nebo ponižující zacházení. Žalovaný proto setrval na závěru, že žalobkyni v případě návratu do země původu nic nehrozí. Krom toho, žalobkyně sdělila, že i kdyby jí v Rusku zatkli, nebojí se toho.
15. Žalobkyni nehrozí podle žalovaného ani vážné ohrožení z důvodu svévolného násilí v situacích ozbrojeného konfliktu, neboť takový konflikt v současnosti na území Ruska neprobíhá, ale dochází pouze k omezenému počtu individuálních bezpečnostních incidentů. Žalobkyně pochází z Petrohradské oblasti, které se ani toto minimální riziko netýká. Žalobkynino vycestování nebude představovat ani rozpor s mezinárodními závazky, a to ani vzhledem k rodinným vazbám v ČR. Žalobkyniny děti jsou dospělé a soběstačné a nejsou na žalobkyni existenčně ani jinak závislé.

II. Obsah žaloby

16. Žalobkyně uvedla, že nesouhlasí s politikou Ruska, což vyjádřila účastí na protirežimních demonstracích, podporou ukrajinských uprchlíků v Praze a příspěvky na sociálních sítích, což také doložila listinnými důkazy. Nesouhlasí se závěrem žalovaného, že tyto její činnosti jsou účelovou snahou o prodloužení pobytu v ČR. Žalovaný se zaměřil na skutečnost, že žalobkynina žádost byla opakovanou žádostí a že v době pobytu v zemi původu nečelila žádným problémům, kterých by se nyní při návratu obávala. Nezohlednil však, že žalobkyni uvedené důvody souvisí s válkou, která začala v únoru 2022, tedy v době, kdy již žalobkyně pobývala v ČR. Argumentace žalovaného opakovanou žádostí je proto nepřiléhavá a zjevně nereaguje na nové skutečnosti nastalé po 24. 2. 2022. Z téhož důvodu jí nemůže být kladeno k tíži, že v zemi původu nečelila pronásledování, kterého se nyní z důvodu protirežimní a protiválečné aktivity obává.
17. Žalovaný vyšel pouze z jediné informace o zemi původu – z Informace OAMP, a nepřijatelně tak čerpal závěry pouze z informace, jejímž je sám autorem. Žalovaný dospěl k závěru, že žalobkyni sice hrozí pronásledování, ale státní orgány nemají kapacity pro postih všech proti válce vystupujících osob, a že neexistuje přesný vzorec, kterým by se řídila kriminalizace oponentů. Tento závěr však umocňuje žalobkyniny obavy, neboť nevylučuje,

že by na ni dopadl státní postih.

18. Podle žalobkyně je třeba, aby rozhodnutí žalovaného odpovídalo na otázky, do jaké míry je protirežimní a protiválečná aktivita kriminalizována, zda jsou tyto projevy sledovány i v zahraničí a jaký je osud oponentů vracejících se do vlasti. Napadené rozhodnutí se těmto tématům nepřezkoumatelně vyhýbá a je založeno na argumentu, že si státní orgány žalobkyně možná nevšimnou, příp. nebudou disponovat potřebnou kapacitou. Krom toho, s ohledem na absenci vízového či pobytového oprávnění bude v případě žalobkynina návratu zjevné, že v EU musela žádat o mezinárodní ochranu, což prohlubuje zmíněná rizika.
19. Dále žalobkyně namítla, že žalovaný nepořídil aktuální a relevantní podklady, neboť podle odůvodnění napadeného rozhodnutí vyšel pouze z Informace OAMP, ostatní pořízené podklady nejsou nijak interpretovány, a proto není možné dovodit, co z nich vyplývá. Důkazy je přitom třeba hodnotit nejprve samostatně a poté ve vzájemném kontextu, což ovšem žalovaný neučinil. V odůvodnění jsou obsaženy pouze dedukce žalovaného, ale nikoliv relevantní závěry opřené o konkrétní podklady. Z rozhodnutí nevyplývá, nakolik je Rusko hodnoceno jako právní stát poskytující policejní ochranu před nezákonnými projevy. V této souvislosti žalobkyně citovala judikaturu k požadavkům na odůvodnění správních rozhodnutí.

III. Vyjádření žalovaného

20. Žalovaný je přesvědčen, že žaloba neprokazuje nezákonnost napadeného rozhodnutí, odkazuje proto na jeho odůvodnění a na správní spis. Podle žalovaného nelze opomenout zjevnou účelovost žalobkyniny žádosti, neboť ji podala až po 23 letech pobytu v ČR a po neúspěšné snaze získat trvalý pobyt. Žalovaný v této souvislosti zopakoval okolnosti žalobkynina pobytu v ČR a předchozí žádosti o mezinárodní ochranu. Obavy spojené z protiválečnými aktivitami

jsou podle něj pouze účelovou záminkou.

IV. Posouzení žaloby soudem

21. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas (napadené rozhodnutí bylo žalobkyni doručeno dne 26. 7. 2023, žaloba byla podána dne 5. 8. 2023), osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud rozhodl ve věci v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (žalovaný výslovně, žalobkyně implicitně). Navíc byly splněny podmínky pro rozhodnutí bez jednání podle § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.
22. Žaloba je důvodná.
23. Soud přisvědčil žalobkyni, že žalovaný nesprávně kladl důraz na skutečnost, že žalobkyně podala již druhou žádost o mezinárodní ochranu, že v ČR žije více než 20 let a že v době, kdy pobývala v zemi původu, nečelila žádným problémům. Žalovaný z těchto skutečností dovodil zjevnou účelovost žádosti, zcela však opomněl posoudit možnost případné aplikace institutu uprchlíka *sur place*.
24. Tento institut upravuje kvalifikační směrnice (směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez

státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany) v čl. 5 nazvaném „Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě“:

„1. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu.

2. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu, zejména pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotyčná žádost opírá, představuje vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu.

3. Aniž je dotčena Ženevská úmluva, mohou členské státy rozhodnout, že žadateli, který podává následnou žádost, se postavení uprchlíka obvykle nepřizná, je-li nebezpečí pronásledování založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu.“

25. Toto ustanovení je (resp. by mělo být) v zákoně azylu o azylu promítnuto do § 28 odst. 7 zákona o azylu, podle kterého „[o]důvodněná obava z pronásledování nebo skutečné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na okolnostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele o udělení mezinárodní ochrany ze země, jejímž je státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství státu jejího posledního trvalého bydliště; ministerstvo tyto okolnosti zohlední při posuzování projevu vůle cizince podle § 3 odst. 2, § 3b odst. 3, § 11a a 11b.“
26. Po porovnání těchto ustanovení je zřejmé, že transpozice byla provedena nedostatečně, resp. nepřesně, neboť § 28 odst. 7 zákona o azylu hovoří pouze o „okolnostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele o udělení mezinárodní ochrany ze země“, což odpovídá spíše pouze odstavci 1 citovaného článku 5 kvalifikační směrnice, který hovoří o „událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu“. Zmínka o tom, že odůvodněná obava z pronásledování může být založena na „činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu“ v zákoně o azylu chybí. Vzhledem ke skutečnosti, že čl. 5 odst. 2 kvalifikační směrnice je bezpodmínečný, dostatečně jasný a přesný, je třeba použít přímý účinek směrnice, příp. použít eurokonformní výklad (nepřímý účinek) a slovo okolnost v § 28 odst. 7 zákona o azylu interpretovat tak, že zahrnuje jak události zmíněné v čl. 5 odst. 1 kvalifikační směrnice, tak činnosti žadatele zmíněné v odstavci 2 téhož ustanovení. V každém případě musí žalovaný posoudit, zda žadatel o azyl, který odůvodňuje svou žádost činností, kterou vyvíjel po opuštění země původu, splňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany právě s ohledem na tuto svou aktivitu. Nedostatečná nebo nepřesná transpozice nemůže jít k tíži fyzických osob.
27. Žalovaný se přitom nemůže dovolávat odstavce 3 citovaného čl. 5 kvalifikační směrnice, neboť se jedná o fakultativní ustanovení („mohou členské státy rozhodnout, že“), které je možné aplikovat pouze tehdy, pokud jej vnitrostátní zákonodárce do svého právního řádu transponuje. To se v případě zákona o azylu nestalo. Za takovou volbu zákonodárce nelze považovat absenci transpozice odstavce 2 článku 5 kvalifikační směrnice. Odstavce 2 a 3 článku nemají stejný rozsah (zejm. odstavec 3 se vztahuje jen na následné žádosti a vztahuje se jen na nepřiznání postavení uprchlíka, nikoliv doplňkové ochrany), proto nelze tvrdit, že by netransponování odstavce 2 bylo volbou, kterou umožňuje odstavec 3. Zároveň odstavec 3 článku požaduje dodržení závazků vyplývajících z Ženevské úmluvy (Úmluvy o právním postavení uprchlíků), což se odráží v jeho textu, podle kterého členské státy mohou rozhodnout, že se postavení uprchlíka *obvykle* nepřizná, pokud je naplněna tam uvedená hypotéza, nikoliv že by bylo postavení uprchlíka v takovém případě vždy vyloučeno.

28. Za současného znění zákona o azylu proto nemůže žalovaný v neprospěch žadatelů o mezinárodní ochranu aplikovat čl. 5 odst. 3 kvalifikační směrnice. Tím není zcela vyloučeno, že může zohlednit případnou zjevnou účelovost žádosti, závěr o zjevné účelovosti však nemůže založit pouze na skutečnosti, že žadatel má odůvodněné obavy z pronásledování nebo mu hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy v souvislosti s činností, kterou vyvíjel po opuštění země původu, resp. v souvislosti s okolnostmi, které vyvolal po opuštění země původu. Právě na takových argumentech je však napadené rozhodnutí založeno.
29. S ohledem na výše uvedené měl žalovaný řádně posoudit, zda existuje přiměřená pravděpodobnost, že bude žalobkyně v případě návratu do Ruska pronásledována za to, že se v ČR účastnila demonstrací proti válce na Ukrajině a akce na podporu ukrajinských uprchlíků, a sdílela na sociálních sítích příspěvky, které tyto její zachycují, příp. jiné příspěvky směřující proti ruskému režimu. Žalobkyně tyto skutečnosti doložila listinami a žalovaný nepochybně, že k nim došlo. Za této situace žalovaný nemohl žalobkyninu žádost „odbyť“ argumenty, že žije v ČR již více než 20 let, že začala vyjadřovat protirežimní a protiválečné postoje až po zahájení války na Ukrajině v roce 2022, že neměla v zemi původu problémy a opustila ji bez problémů (navíc před více než 20 lety). Tyto skutečnosti nevylučují, že by mohl být naplněn důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu.
30. Soud v tuto chvíli nečiní konečný závěr, zda důvody pro udělení azylu v případě žalobkyně dány jsou, či nikoliv, neboť tuto úvahu v souladu s požadavky na přezkoumatelnost rozhodnutí musí učinit nejprve žalovaný. V napadeném rozhodnutí je posouzení § 12 písm. b) zákona o azylu provedeno zcela nedostatečně, neboť se žalovaný zaměřil na jím dovozenou zjevnou účelovost žádosti. Pro takový závěr však soud nenachází v napadeném rozhodnutí ani ve správním spisu dostatečnou oporu.
31. Zjevným nepochopením podmínek pro udělení azylu je také tvrzení žalovaného, že účelovost a nedůvodnost žádosti podporuje vyjádření žalobkyně, podle kterého se v případě návratu do Ruska nebojí zatčení a ve vyjadřování protirežimních názorů by pokračovala. „Odůvodněnou obavu“ z pronásledování nelze interpretovat jako vnitřní psychický stav žadatele o azyl, v takovém případě by byly z udělení azylu vyloučeny např. děti či osoby duševně nemocné, které si riziko neuvědomují, a proto se subjektivně nebojí, znevýhodněny by byly také např. osoby odvážné oproti osobám úzkostným apod. Taková interpretace by vedla k absurdním důsledkům. Judikatura naopak dovodila, že „odůvodněnou obavu“ je třeba vyložit jako objektivní hrozbu v budoucnu (prospektivní riziko), tedy „přiměřenou pravděpodobnost“ pronásledování (k tomuto důkaznímu standardu viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2008, č. j. 2 Azs 71/2006-82, nebo ze dne 27. 8. 2019, č. j. 1 Azs 343/2018-28).
32. Hodnocení přiměřené pravděpodobnosti, zda by žalobkyně mohla být v Rusku pronásledována za své protirežimní aktivity, by vyjadřované při jejím pobytu v ČR, žalovaný provedl pouze povrchně a paušálně. Argumenty, že ruské státní orgány nejsou schopny sledovat celý internet ani všechny protiválečné projevy vyjádřené mimo Rusko, nelze považovat za řádné zhodnocení přiměřené pravděpodobnosti pronásledování.
33. Je sice pravdou, že žalobkyně není známou aktivistkou a dosud pravděpodobně neupoutala pozornost ruských státních orgánů, to však bez dalšího nevylučuje riziko pronásledování v případě jejího návratu do Ruska. V této souvislosti je třeba poukázat na rozsudek Soudního

dvora ze dne 21. 9. 2023, S. a A., C-151/22, podle kterého „*k tomu, aby názory, myšlenky nebo přesvědčení žadatele, který dosud nevzbudil v zemi svého původu nežádoucí pozornost potenciálních původců pronásledování, mohly spadat pod pojem ‚politické názory‘, stačí, aby tento žadatel tvrdil, že zastává či vyjadřuje tyto názory, myšlenky nebo přesvědčení. Tím není předjímáno posouzení odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování z důvodu těchto politických názorů. [...] pro účely posouzení odůvodněnosti obav žadatele, že bude pronásledován z důvodu svých politických názorů, musí příslušné orgány členských států zohlednit skutečnost, že tyto politické názory mohly nebo budou moci z důvodu míry přesvědčení, s nímž jsou vyjadřovány, nebo z důvodu případného zapojení tohoto žadatele do činností zaměřených na podporu uvedených názorů, vzbudit nežádoucí pozornost potenciálních původců pronásledování v zemi původu tohoto žadatele. Není však vyžadováno, aby tytéž názory byly u žadatele natolik hluboce zakořeněné, že by se nemohl v případě návratu do země svého původu zdržet jejich projevu, čímž by se vystavil nebezpečí pronásledování ve smyslu článku 9 této směrnice.*“

34. Pro posouzení odůvodněnosti obav (přiměřené pravděpodobnosti), že žalobkyně v případě návratu (např. při hraniční kontrole, ale případně i později) vzbudí nežádoucí pozornost státních orgánů, které mohou zkontrolovat její on-line aktivity (v tomto směru není podstatné, že běžní ruští občané nemají přístup k sociální síti Facebook, tím není nijak vyloučeno, že tento přístup mají vybrané složky státních orgánů) a vyvodit z nich trestní či jiný postih, správní spis neobsahuje dostatečné podklady.
35. Informace OAMP ze dne 31. 10. 2022 se vyjadřuje k hraničním kontrolám v případě aktivistů, novinářů či blogerů s dodatkem, že „*neexistují informace, že by byli lidé, kteří se vracejí po dlouhodobém pobytu ze zahraničí systematicky vyslýcháni*“. K tomuto dodatku je uveden odkaz „*ruská nezisková organizace 1 – výzkumný rozhovor*“. Přestože lze pochopit důvod anonymizace tohoto zdroje uvedený v úvodu zprávy, nelze z tohoto jednotlivého vyjádření jedné organizace učinit závěr, že „*neexistují informace, že ...*“. Pro takový závěr by bylo třeba shromáždit informace z různých zdrojů, které by se vzájemně podporovaly. Krom toho, v podstatě celá Informace ze dne 31. 10. 2022 je koncipována jako vyjádření blíže neupřesněných dvou ruských neziskových organizací, jedno ruského novináře a dvou českých neziskových organizací. Informace sice na poslední straně obsahuje odkazy na několik internetových článků, ty však nejsou nijak zapracovány do textu zprávy a není zřejmé, co je jejich obsahem. Z napadeného rozhodnutí nevyplývá, proč se žalovaný při shromažďování informací o situaci ruských občanů vracejících se do Ruska ze zahraničí omezil na těchto několik (anonymizovaných, a tedy pro soud neověřitelných) zdrojů a nečerpal z řady dalších běžně používaných zdrojů zabývajících se tzv. informacemi o zemi původu (COI). Pro posouzení, jaká je míra pravděpodobnosti, že „běžný“ občan Ruska vracející se po dlouhodobém pobytu (navíc po 20 letech) bude lustrován z hlediska jeho on-line aktivit, a jaké z toho budou plynout důsledky, tak není ve spisu dostatek podkladů.
36. Dostatečnou odpověď neposkytuje ani Informace OAMP ze dne 8. 3. 2023. Ta již sice obsahuje řádné citace zdrojů, ale věnuje se převážně obecnějším otázkám, které nejsou dostatečně přesně zaměřeny na možná rizika, která by mohla žalobkyni hrozit. Krom toho, některé informace obsažené v tomto dokumentu (dlužno dodat, že žalovaným v napadeném rozhodnutí vůbec nezmiňované a nehodnocené) však jednoznačnost závěrů žalovaného o nedůvodnosti žalobkyniny žádosti vyvracejí. Zpráva zmiňuje např. přijetí nového represivního legislativního rámce pro potlačení protestů a doplňuje, že mimo tyto případy rozsáhlých zatýkání dochází k zadržení jednotek až desítek nepohodlných osob měsíčně. Byť je zde rovněž zmíněno zadržení členů opozice, aktivistů či novinářů, zpráva hovoří také

o kriminalizaci šíření informací o ruské invazi, které se odlišují od oficiálního režimního narativu. Zmíněna je například nová kriminalizace šíření lži o ruských ozbrojených složkách, za niž je možné uložit trest odnětí svobody až na 15 let. Tato informace nebyla žalovaným v napadeném rozhodnutí nijak vyhodnocena. Měla jej přitom vést k tomu, aby v tomto směru dále pátral a zajistil další podklady pro posouzení rozhodných otázek.

37. Soud proto shrnuje, že žalovaný nedostatečně posoudil důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, a to ve vazbě na čl. 5 odst. 2 kvalifikační směrnice. Za účelem posouzení přiměřené pravděpodobnosti, že by žalobkyně mohla být pronásledována za svou činnost vyjadřující nesouhlas s Ruskem, žalovaný neshromáždil dostatečně přesně zaměřené informace o zemi původu, na základě kterých by bylo možno učinit jednoznačný závěr, zda žalobkyně podmínky pro udělení mezinárodní ochrany splňuje, či nikoliv.
38. V dalším řízení si proto žalovaný opatří další relevantní a aktuální informace o Rusku, které budou dostatečně přesně zaměřeny na otázky, s nimiž žalobkyně spojuje své obavy z pronásledování. Zároveň řádně posoudí všechny podmínky pro případné udělení mezinárodní ochrany a v souladu s výše uvedeným právním názorem soudu nebude dovozovat, že žalobkynina žádost je zjevně účelová jen proto, že byla podána až po mnoha letech pobytu v ČR, nebo jen proto, že je odůvodněna činnostmi, které žalobkyně začala vyvíjet až po zahájení ruské invaze na Ukrajinu. Tímto soud však nijak nepředjímá, zda žalobkyně podmínky pro udělení mezinárodní ochrany splňuje, neboť takový přezkoumatelný a dostatečně podložený závěr musí učinit nejprve žalovaný.

V. Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

39. Soud shledal žalobu důvodnou, proto rozhodnutí žalovaného zrušil [§ 78 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.] a vrátil mu věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.)
40. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaný nebyl v řízení úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně byla v řízení úspěšná, a má proto právo na náhradu účelně vynaložených nákladů řízení. Ty představují náklady související se zastoupením žalobkyně advokátem, tedy odměna advokáta za dva úkony právní služby (převzetí a příprava věci, podání žaloby) po 3 100 Kč za úkon [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“)] a dvě paušální částky po 300 Kč jako náhrada hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Protože je žalobkynin zástupce plátcem daně z přidané hodnoty, je součástí nákladů řízení i náhrada této daně počítaná z odměny za zastupování a náhrady hotových výdajů (§ 57 odst. 2 s. ř. s.), tj. 21 % z 6 800 Kč, tedy 1 428 Kč. Náhradu nákladů řízení v celkové výši 8 228 Kč je žalovaný povinen zaplatit žalobkyni do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku (§ 54 odst. 7 s. ř. s.) k rukám jejího zástupce (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, použitý na základě § 64 s. ř. s.).

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 30. listopadu 2023

Mgr. Věra Pazderová, LL.M., M.A., v. r.
soudkyně